

Nemci na Tirolskem starodavne pravice svojo Tirolske dežele. L. 1866. je deželni zbor Tirolski sklenol postavo, vsled katere se na Tirolski zemlji nesme stalno osnovati nobena lutrovska cerkvena srenja ali fara, če ni poprej od njega dobila posebnega dovoljenja. Svitli cesar so postavo podpisali. Toda liberalci in ustavoverci minister Stremajer je brez vsakega dovoljenja od strani Tirolskega deželnega zbora dovolil, da so iz Pruskega prišedši lutrovci se naselili v Innsbrucku in Meranu na Tirolskem. To je Tirolce razkačilo. Zato so pa Tirolski poslanci 9. marca zapustili deželni zbor, da je v dvorani cesarski namestnik grof Taaffe ostal sam s pešico liberalnih poslancev. Pred odhodom pa so slovesno povedali uzroke. Rekli so: dunajski ministri ne spoštujejo naših postav, žalijo pravice naše dežele; nasledke smo dobro premislili; Dunajski ministri bodo tako delali, dokler bodo smeli — vendar mi zaupamo na svitlega cesarja. Z živijoklici na cesarja so zapustili zbornico. Dunajski ministri in z njimi vsi nemški in judovski liberalci se strašno jezijo, pa si ne upajo ničesar storiti. Kajti če razpustijo sedaj Tirolski zbor in razpišejo nove volitve, bodo gotovo izvoljeni poprejšnji poslanci. Vsa Tirolska brani pravice svoje dežele. — V drugih deželnih zborih se zboruje menj viharo. V Gradcu so nemški liberalci že tako krotki postali, da so v odbore volili tudi konservativce in tudi Slovence. Še celo dr. Radaja so hoteli brez vsake razprave potrditi za poslanca. Toda par trenutkov poprej je znani naš nasprotnik Seidl stopil pred deželnega glavarja in mu izročil od Wretzla in drugih nemčurjev podpisan ugovor zoper volitev. Zato se dr. Radaj ni mogel kakor v Radgoni izvoljeni konservativni knez Alfred Liechtenstein odobriti za poslanca. Da se ugovor pregleda, se je izvolilo 7 mož: Wannisch, Hackelberg, Karlon, vitez Konrad, dr. Dominkuš in Seidl, ki je dobil najmanj glasov. Ta odbor je kmalu spoznal, da je ugovor piškav in je nasvetoval odobrenje dr. Radajeve volitve. Sicer bomo o tej reči prihodnjč obširneje govorili, le to povemo dnes, da je bilo podpisanih 11 nemčurjev in da so dr. Radaju lažnjivo očitali reči, zavolj katerih bodo morali pred sodnijo, ker so vrlemu moževi čast — jemali. V deželnem zboru štajerskem je najimenitnejše to, da nam jegova liberalna večina, govoreča po deželnem odboru, hoče po izreku poslanca Syza blizo 800.000 gld. več naložiti, kakor lani. Prihodnjč o tej reči več. — V Koroškem deželnem zboru se je predčitalo pismo, po katerem so svitli cesar deželi odpustili plačevanje 100.000 fl. stare veljave ali 400.000 fl. sr. velj., katere je cesar Leopold II. l. 1790. Korošcem posodil. — Na Kranjskem imamo Slovenci narodno večino, le deželni glavar je vzet iz liberalno-nemčurske manjšine. Čudno, da sicer pogumni Kranjci to trpé; Tirolci tega bržčas nebi dolgo tako mirno gledali. Nacijonalna banka na Dunaju, t. j. družba denarnih mogotcev,

ki izdajajo naše bankovce po 10, 100, 500, 1000 gld. . . bode napravila za Magjare posebno podružnico v Peštu, ki bode izdajala magjarske desetake, stotake itd.

Na Ogerskem je ob Donavi strahovita povodenj, kakoršne ni bilo že 100 let ne. Veliko tisoč hiš je podrtih, in mnogo tisoč oralov zemlje odplavljene. Samo v Budapeštu je 20.000 ljudi brez strehe že 14 dni.

Vnanje države. Poljaci na Pruskem so od Nemcev tako tlačeni, da nemško-pruski uradnik takoj razpusti in prepove vsako zborovanje, kder se govori — poljski. Pruski kulturoborci so te dni odstavili tudi Münsterskega škofa; skoro ne bo 8 milijonov Katoličanov imelo niti edinega škofa. Vse hoče Bismark zapreti ali pregnati iz dežele. Francozi so dobili nove ministre, ki so vsi sami republikanci. Angleška kraljica bo postala indijska cesarica.

Više 20000 rodbin je pred groznim Turkom pribežalo na našo avstrijsko zemljo in so tukaj našli zavetje in pomoč. Celih 1.050.000 fl. je že naša vlada med uboge reveže porazdelila. Temu sedaj hoče biti konec. Tako zahteva naš minister vnanjih zadev, znani Magjar Andrassy. Ustavil je izplačevanje podpore, poostiril stražo na turški meji in dalmatinskemu namestniku generalu Rodiču ukazal, naj skuša pribežle Kristijane pregovoriti, naj se podajo domu, ker Turki jim bodo zanaprej pravični. Tega pa ne veruje živi krst ne; in vodje ustajnikov so izdali razglas do evropskih oblastij, v katerem se zahvaljujejo Avstriji za skazane dobrote, vendar živi med Turke ne morejo. Vsled tega je vse Rodičevo prizadevanje prazno. V Dubrovniku je bil turški konzulat dal nabiti po voglih uličnih oklice, naj bi se begunci vrnoli, a drugi den so našli na oklicih same — mrtvaške glave. Ali tudi Turki nečejo nič vedeti o Kristijanih in o pomirovalnih nasvetih Andrassyjevih in razsajajo hujše kakor poprej. Kmeti Okica in Babič sta verovala obljubam in prišla domu in sta bila takoj od Turkov umorjena, juni ženi in hčeri pa siloma oskruneni. V soboto so Turki krščansko ves Žarkovac zažgali; predrzni Turki so celo na Avstrijsko prodrli in ubili enega Avstrijanca, in vendar je dala naša vlada Ljubibratiča enega vodjev pri ustaših ovi den prejeti in v Signu zapreti. Ali tudi to ne bode splašilo Kristijanov, zlasti zato ne, ker so ravno te dni pri Muratovici tako zmagali, kakor še nikoli do sedaj. Vstaši so namreč 800 Turkom glave odrezali in še 1000 Turkov pobili in ranili. Vzeli so jim kanone s streljivom vred. Poveljnika Kristijanom sta bila Sočica in Peko Pavlovič. Slava!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domn.

XXIX. Do zdaj smo se mudili v znotranjem mestu, gledali in občudovali razne krasote, zdaj pa smo

potegnili skozi mestni zid na prosto polje; znabiti tudi tam zadenemo na kaj zanimivega. Prišli smo do bazilike sv. Lavrencija zunaj mesta. S. Lorenzo fuori le mura.

Cerkev stoji na veranskem polju — ager veranus — ki je bila lastnina rimske matrone, sv. Cirijske. Osnovala je tam mirodvor, katakombe, za usmrtnice Kristijane. Pokopališče se po njenem imenu naziva do današnjega dne. Sv. Justin in Hipolit sta truplo junaškega dijakona sv. Lavrencija po prestanem grozovitem mučenju sem prinesla in pokopala, tudi sv. Cirijska in omenjena svetnika so tukaj našli svoj mirni grob. Na grobu sv. Lavrencija je dal cesar Konstantin malo kapelico v krasno cerkev prezidati; radodarni Pij IX. so jo ponovili, ozaljšali, in pred cerkvo na visok steber postavili podobo sv. Lavrencija iz bron. Notranjost cerkve je razdeljena v 3 ladje; dve redi stebrov jo razdeljuje; prvi del je nove stave, zadnji oddelek je pa star stav. Slikarija na oboku predstavlja na eni strani življenje sv. Lavrencija, na drugi sv. Štefana dijakona. V zadnjem oddelku na levem in desnem konfesijona je položenih 7 širokih marmornatih stopnic do groba sv. Lavrencija: pa tudi zgoraj iz cerkve se do njega lepo vidi. Velika raka je iz marmorja; v njej počivljejo sv. Lavrencij, sv. Štefan in sv. mešnik Justin. Znano je, kako si je sv. Štefan v Jeruzalemu zaslužil venec mučeništva, kjer so ga zaslepljeni Judje s kamenjem pobili. Njegovo truplo je v začetku 5. stoletja iz jutrovnih krajev bilo v Rim prenešeno, in v grob sv. Lavrencija položeno. Pripovedujejo, da se je pri tej priložnosti truplo sv. Lavrencija v raki samo na levo stran pomeknilo in prostor za sobrata napravilo. Gornji del rake je pokrit z železnim križevjem, ražnju podobnim. Na strani groba visi težek črn kamen, ki je eden onih, ktere so trinogi mučnikom na trupla obešali, da so jim ude raztegnili, ali pa če so ktere hotli potopiti. V zadnji strani groba je marmornata plošča, na katero so, kakor se pripoveduje, sv. Lavrencija položili, kedar so vsega praznega iz ražnja vzeli. Na njem se vidijo krvave in mastne pege. Od groba na levo se pride v katakombe sv. Cirijske.

Nastavek prihodnjič.

Smešničar 12. Šegavo babče je prineslo v Maribor rake na prodajo. Brž pristopi subolasta mestjanka, pol Slovenke, pol Nemke, rekoč: diese „raken“ sain „niks frišni“. So frišni, so, jej odgovarja babče, naj le gospa povohajo! Mestjanka res povoha, ali jojmene, v istem hipu jo vsčepne rak s škarjicami in se jej nemilo za nos obesi. Nu, ali Vam nisim pravila, da so moji raki frišni, reče sedaj babče in se začne s vsemi okoli stoječimi na glas smejeti.

Razne stvari.

Telegram iz Gradca. Deželni zbor je volitev dr. Radaja enoglasno potrdil. Živili Slovenci, živijo dr. Radaj!

(Zarad tepeža po volitvah) v Mariboru je bil mesar in mestjan Lorber obsojen na 12 ur v ječo in krčmar in mestjan Repnigg na 24 ur v kajho in na platež sodnijskih stroškov. To je zopet nekaj britkega za naše nemškutarje!

(Milodari za hercegovinske in bosenske rodbine.) Č. g. Ropert Šuta, kaplan v Frauheimu 5 fl. in č. g. Janez Bosina, dekan v Kozjem 10 fl. Prenesek 60 kr. Skupaj 15 fl. 60 kr. (Dalje prih.)

(V mariborski šitalnici) bode v nedeljo dne 19. t. m. beseda in tombola, h katerej vse ude uljudno vabi. Odbor.

(Pri sv. Lenartu) v Slov. Goricah si je v Lesererjevi gostilnici iz Maribora prišedši Anton Topolnik vrat prerezal in je v lastni krvi umrl. Nesrečnež se je den poprej hotel v Dravi utopiti.

(Knežinja Eleonora Windischgrätz), mati knezev Windischgrätzev, gospodarjev več graščin na Slovenskem je 10. t. m. umrla v Gradcu 81 let stara. Bila je gospa plemenitega duha in usmiljenega srca, prava mati ubožcem!

(Živina pogorela) je Jurju Kosmaču v Ljubnem namreč: 65 ovac, 10 koz, 10 svinj, 1 tele in 150 centov krme s hlevom vred.

(V Oplotnici) je do 23. t. m. razpisana služba poštnega ekspedijenta; 200 fl. znaša letna plača, 60 fl. uradna doklada in 250 fl. za poštnega posla v Konjice; kavicje je treba 200 fl.

(Dr. Paulič) znani narodnjak v Velikovecu na Koroškem je umrl; dr. Laurič narodni poslanec se je ustrelil. Nesrečnež je bil Katoličan pa se je polateranil ter kot vodja goriških liberalnih Mladoslovencev mnogo zakrivil, da se je razpor med Slovenci razširil in utrdil. Bog mu bodi milostljiv sodnik!

(Popravek.) Volivec za Vrhole ni bil Val. Sagadin, ampak Valentin Potisk in je volil pošteno narodno; za Lobnico pa je volil glažutar Herman Prossinagg po svoji stari navadi — nemškutarski. —

(Javna zahvala). G. profesorju Jož. Žitek-u in drugim ptujskim rodoljubom, ki so mi poslali lepo število knjig za slovenske šole na Ogerskem, izrekam najpristrčnišo zahvalo. Vivant sequentes! Jak. Gomilšak v Radgoni.

(Umrli) je č. g. Ivan Kurnik, župnik v pokoju in starosta duhovnikov Lav. škofije v 86. letu svoje starosti.

(Fara Žusem) je do 18. aprila razpisana.

(Ogenj) je 5. t. m. Francu Petriču v G. Radehovi pokončal gospodarska poslopja; škode se ceni 885 fl. G. Petrič je bil zavarovan. V Spod. Voličini pa je pogorel Anton Čuček; škode storjene je za 1500 fl., zavarovalščina znaša 1300 fl.